

nebylo uplatněno námitkou. Ani civilní soudní řád v VI. části 2. oddílu není předpisu, z něhož by se dalo dovodit, že pro směnečné řízení zásada právě vytčená neplatí. Naopak zásada tato dochází opory v Šu 559 c. ř. s., který co do dalšího řízení o návrhu na vydání směnečného platebního příkazu odkazuje ku předpisům o řízení rozkazním, obsaženým v §§ 550 — 554 c. ř. s. a nutno tedy z toho, že není tam citován § 549 c. ř. s., míti za to, že zákonodárce neobmýšlel použití pro směnečné řízení výjimečného ustanovení Šu 549 c. ř. s., dle něhož (v rozkazním řízení) možno vydati platební příkaz k vydobytí pohledávek, proti nimž by mohla býti vznesena námitka promlčení, jen tehdy, bylo-li již v žalobě prokázáno listinami povahy Šu 548 c. ř. s., že promlčení bylo přetrženo neb staveno. Právní posouzení věci nižšími soudy není tudíž po této stránce správným a dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s. jest opodstatněn.

Čís. 4054.

Nejde o žalobu určovací, nýbrž o žalobu o plnění za současného mezitímního návrhu na zjištění podle Šu 236 c. ř. s., předdeslal-li žalobce žalobní žádosti o plnění návrh na zjištění právního poměru, jehož řešení jest nutným předpokladem pro rozhodnutí sporu.

Pachtovní smlouvu lze z důvodů Šu 1118 obč. zák. zrušiti i mimo-soudním prohlášením, nikoliv toliko žalobou. Účinky zrušení nastávají oním prohlášením, nikoliv teprve rozsudkem o žalobě, že smlouva oním prohlášením zanikla.

(Rozh. ze dne 8. července 1924, Rv II 431/24.)

Žalobci (propachtovatelé) prohlásili žalovanému pachtýři dne 26. listopadu 1919, že pacht zrušují mimo jiné proto, že pachtýř (erár) jest v prodlení s placením pachtovného. Žalovaný užíval však pachtovaných pozemků i nadále za vojenské cvičiště a vyjednával se žalobci o uzavření smlouvy pachtovní. Jednání však nevedlo k cíli a v listopadu 1921 žalovali propachtovatelé pachtýře o vrácení spachtovaných pozemků. Žalobě bylo pravoplatně vyhověno v květnu 1922, pachtýř odevzdal propachtovatelům pozemky 1. dubna 1922. Žalobou, o niž tu jde, domáhali se žalobci na žalovaném jednak zjištění, že pachtovní smlouva zanikla již dnem 26. listopadu 1919 jednak náhrady škody 3203 Kč za užívání pozemků od 26. listopadu 1919 do 1. dubna 1922. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e v onom směru žalobu zamítl, v tomto směru jí vyhověl potud, že přiznal žalobcům odškodné za dobu od pravoplatnosti rozsudku v předchozím sporu. O d v o l a c í s o u d k odvolání žalobců vyhověl i první části žaloby a přiznal žalobcům odškodné za dobu od 26. listopadu 1919. D ů v o d y: Právoplatným rozsudkem okresního soudu v K. ze dne 13. února 1922 bylo proti žalovanému eráru vyřknuto, že nájemní smlouva, kterou žalobci uzavřeli s bývalým rak. uh. vojenským erárem ohledně pozemků není po právu, aniž však byla zjištěna doba, kdy nájemní poměr skončil. Není tu proto výroku soudu s účinkem pravoplatnosti ohledně této okolnosti, takže žalobcům není zabráněno, by si v tomto směru dodatečně nevymohli rozhodnutí soudu, aniž by proti nim mohla s úspěchem býti uplatněna námitka

rozhodnuté věci. Nelze proto přisvědčiti názoru prvního soudce, že v takovém případě jest považovati smlouvu za zrušenou dnem, kterým rozsudek nabyl pravomoci. Neboť tím připisuje se rozsudku něco, čeho vůbec nevyslovil. Také není překážky ku spojení určovací žalosti se žalobou na plnění, poněvadž navržené zjištění jest jediným právním základem pro nárok na plnění, žalobou uplatněný. První soudce byl by musel toto zjištění učiniti aspoň v důvodech rozsudku, takže tu nepřekáží ohledy na procesní hospodárnost, z kterých jedině nelze připustiti spojení určovací žaloby se žalobou o plnění. To tím méně, poněvadž žalobci v tomto případě mohli docíliti téhož účinku mezitimním návrhem podle §u 236 c. ř. s. Právně mylným jest dále názor prvního soudce, že nelze zrušiti nájemní smlouvu podle §u 1118 obč. zák. jednostranným prohlášením, nýbrž že takové zrušení jest uplatňovati žalobou. Neboť jest zvláštností nájemní smlouvy, že takovou smlouvu lze po případě zrušiti výpovědí nebo předčasným odstoupením i proti vůli druhé smluvní strany. Následkem toho jest předčasné zrušení smlouvy účinné tím okamžikem, ve kterém dotýčné prohlášení bylo učiněno proti-straně, předpokládaje arciž, že jest zákonný důvod k zrušení. V tomto případě zjistil první soudce, že žalovaný erár po převratu začal pozemků těch užívati jako cvičiště pro vojsko, aniž by však byl dosud zaplatil nájemné, zejména nezaplatil nájemného v říjnu 1918 a v roce 1919, ačkoli byl dne 12. března 1919 žalobci upomenut. Žalobci prohlásili proto v protokolu ze dne 26. listopadu 1919, že pro neplacení pachtovního ve smlouvě dále setrvati nechtějí a na tomto svém odmítavém stanovisku i dále setrvali. Nájemní poměr mezi stranami jest tudíž dle §u 1118 obč. zák. považovati za zrušený dnem 26. listopadu 1919. Poněvadž však žalovaný erár, jak první soudce rovněž zjišťuje, proti vůli žalobců užíval sporných pozemků jako cvičiště až do 1. dubna 1922 a tím odňal žalobcům užitek, jest podle §u 1295, 1323, 1324 obč. zák. povinen žalobcům nahraditi škodu tím způsobenou, kterou tito staví na roveň užítku, jehož by docílili propachtováním těchto pozemků.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejde zde o určovací žalobu ve smyslu §u 228 c. ř. s., neboť žalobci žádají na žalovaném eráru zaplacení 2.900 Kč 53 h a předeslali této žalobní žádosti, aniž to zvláště s hlediska §u 228 c. ř. s. odůvodňovali, návrh na zjištění právního poměru, jehož řešení jest nutným předpokladem pro rozhodnutí sporu. Jde tedy v tomto případě o žalobní nárok na plnění, t. j. na zaplacení zažalovaného peníze za současného mezitimního návrhu na zjištění podle §u 236 c. ř. s., který byl ovšem již v žalobě obsažen, dokud nebylo ještě známo, zdali bude podle tohoto §u 236 oprávněn, ale oprávněným stal se při ústním přeličení, při kterém žalobcové na něm setrvali. Proto není potřebí, zabývati se vývody dovolacího spisu o přípustnosti určovací žaloby, to tím méně, jelikož dovolatel sám uznává, že soud v této rozepři musí se zabývati otázkou, kdy pachtovní smlouva ze dne 31. května 1911 zanikla. V tomto směru sdílí dovolací soud právní názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatele na správné důvody napadeného rozsudku s dodatkem,

že žalobci v předcházejícím sporu, nikoli teprve prohlášením v žalobě, nebo žalobou samou zrušili jednostranně spornou smlouvu ve smyslu §u 1118 obč. zák., nýbrž domáhali se výroku, že mimosoudní ustoupení od pachtovní smlouvy jest po právu. Tomuto stanovisku žalobců hovoří rozsudek okresního soudu v K. ze dne 13. února 1922, kde se v důvodech praví, že žalobci 26. listopadu 1919 právem zaujali stanovisko, že pachtovní smlouva jest zrušena pro průtah v zaplacení pachtovného. Ani z doslovu ani ze smyslu §u 1118 obč. zák. nelze seznati, že pro-pachtovatel může se domáhati předčasného zrušení pachtovní smlouvy jen žalobou a že jeho mimosoudní prohlášení, ačkoliv odpovídá zákonu, nemá zrušovacího účinku. (Viz Dr. Ermin Ehrenzweig, System der österr. allgem. Privatrechtes, 1920, druhý svazek, stránka 431).

Čís. 4055.

Vyhovuje-li závěť, zřízená tuzemcem v cizozemsku, tuzemským předpisům o formě závěti, jest zřízena v »náležité formě« ve smyslu §u 126 nesp. říz., třebas nevyhovovala předpisům místa zřízení.

Rozhoduje o poukázání dědiců na pořad práva, smí pozůstalostní soud pouze přezkoumávati, zda byla zachována předepsaná vnější forma; zkoumati vnitřní platnost závěti vyhrazeno jest soudci procesnímu.

(Rozh. ze dne 9. července 1924, R I 550/24.)

K pozůstalosti československého státního příslušníka, (pořídívšího v Anglii, přihlásili s v tuzemsku dědicové ze zákona i ze závěti. S o u d p r v é s t o l i c e přijal dědické přihlášky těch i oněch na soud a poukázal dědice ze závěti na pořad práva, rekursní soud poukázal na pořad práva dědice ze zákona.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nesporo jest, že zůstavitel byl československým státním příslušníkem, že zemřel v tuzemsku, že zanechal jmění jednak v tuzemsku, jednak v Anglii, a že též zanechal poslední pořizení, které dne 12. června 1921 v Birminghamu v Anglii v anglické řeči vlastnoručně sepsal a podepsal. K pozůstalosti, projednávané u okresního soudu v Jablonci n./N., přihlásili se jednak matka a sourozenci zůstavitelovi na základě zákona bezvýminečně, jednak nezletilé děti zůstavitelova bratra na základě onoho posledního pořizení výminečně. Oboje odporující si přihlášky byly podle § 122 nesp. pat. na soud přijaty. V tomto případě jde jen o otázku, která z obou skupin dědiců má podle § 126 nesp. říz. vystoupiti v roli žalobců. Podle tohoto zákonného předpisu má převzíti roli žalobce onen dědic, jenž má slabší dědický důvod, při čemž dědic, opírající se o závěť v náležité formě zřízenou, jejíž pravost nebyla popřena, má býti žalován dědicem, opírajícím přihlášku o zákon. Zákonní dědici nepopřeli, že poslední pořizení zůstavitelovo obsahuje ustanovení dědiců, že jest tedy závětí (§ 553 obč. zák.) a nepopřeli také, že bylo zůstavitelem vlastnoručně sepsáno a podepsáno, že jest tedy pravé. Popírají